

خیلواکی



استقلال

www.esteqlaal.net

چهارشنبه ۰۸ می ۲۰۲۴

مترجم: فریده نوری

بحران و مطابقت دادن دولت اسلامی در خراسان

نویسنده: Antonio Giustozzi

تاریخ: فبروری ۲۰۲۴

**Crisis and adaptation
of the Islamic State
in Khorasan**

ANTONIO GIUSTOZZI



Funded by
the European Union

SPECIAL REPORT
February 2024

ارزیابی وضعیت دولت اسلامی، منجمله شاخه های آن، به طور منظم توسط تصمیم گیرنده های سیاست و منابع رسمی منتشر می شود. این ارزیابی ها اکثراً متفاوت می باشند. راپور های نظارتی توسط سازمان ملل متحد، بر اساس ارزیابی هائی می باشد که توسط کشورهای عضو ارائه می گردد، و در ارقام داده شده، سال به سال نوسان زیادی دیده می شود. عین منبع ممکن است ارقام متضاد منتشر کند، مانند ارزیابی که توسط نیرو های امریکایی در افغانستان قبل از تسلط طالبان در سال ۲۰۲۱ از قدرت دولت اسلامی در خراسان (IS-K) منتشر گردید و برای سالها تعداد شان به صورت حیرت انگیز در سطح یک هزار عضو نگه داشته شد، تا اینکه دفعته در بهار سال ۲۰۱۹ بدون دادن توضیحات، تعداد شان به پنج هزار عضو بلند برده شد. در حالی که ارزیابی های اردو یا نظامی های ایالات متحده امریکا اکثراً تعداد اعضای داعش را پائین نگهداشته است، اما منابع رسمی روس ها کاملاً برعکس آن عمل می کنند.

فلهذا یکی از اهداف نوشتن این مضمون تحقیقی، نیاز به یک ارزیابی جدید و مستقل از قدرت دولت اسلامی در خراسان IS-K است.

هدف دیگر این مضمون تحلیل و تجزیه مواجه شدن دولت اسلامی خراسان، مجادله در مقابل مشکل جدید است که با به قدرت رسیدن طالبان در کابل بوجود آمده است. حتی در تابستان ۲۰۲۳، اکثریت تحلیلگران را عقیده بر این بود که داعش در تلاش فعالیت های منطقی خود می باشد و دانستن مشکلات داخلی داعش به ندرت انعکاس میابد.

این تحقیق نشان می دهد که داعش در افغانستان بسیار زیاد دچار مشکل شده است، اما توانسته است تا حدی خود را مطابقت دهد. این راپور یا مضمون تحقیقی می کوشد تا جوابگوی سوالی باشد که چطور دولت اسلامی خراسان می تواند در افغانستان خود را مطابقت داده و موفق شود.

با توجه به اینکه درگیری هنوز ادامه دارد، نتیجه گیری های این مضمون جزئی و مقدماتی می باشد. زیرا بدون داشتن دسترسی به منابع اولیه، و محدود بودن روش تحقیقی اتخاذ شده، نوشته شده است: عمدتاً منابع اطلاعات، شفاهی می باشد. خواننده این مضمون باید آگاه باشد که تحقیق در مورد این موضوع نیاز دارد که از چندین روش یا *methodologie* استفاده گردد، زیرا دسترسی به منابع در این زمینه، در افغانستان تحت حکمروایی طالبان بسیار دشوار است. نزدیک شدن و دسترسی هم به کسانی که توسط دولت اسلامی خراسان استخدام شده اند و هم اعضای دولت اسلامی بسیار مشکل است. در نتیجه مجموع اطلاعات جمع آوری شده نامکمل است، خالیگاه های زیادی در آن موجود است، اکثراً تعقیب یک موضوع خاص غیر ممکن می باشد.

تجزیه و تحلیل محتوی موجود در این مضمون منعکس کننده این وضعیت می باشد. تهداب این تحلیل بالای یک سلسله مصاحبه ها که با پنجاه و پنج نفر در ماه مارچ سال ۲۰۲۱ الی جون سال ۲۰۲۳ صورت گرفته است، گذاشته شده است. مصاحبه با ده نفر مسؤل طالب، شانزده نفر کدر و عضو دولت اسلامی خراسان، دوازده نفر سلفیست های سابقه، علما و بعضی دیگر از اعضای سابقه، چهار عضو تحریک طالبان پاکستان، چهار عضو مدافع حقوق بشر، دو صراف یا معامله گران حواله، یک کدر مرکزی دولت اسلامی، یک مامور ایرانی و یک منبع محلی. این مصاحبه ها توسط سه محقق که یکدیگر را نمی شناختند صورت گرفت تا از هرگونه خطر دستکاری، موافقت و توطئه در محتوا جلوگیری شود. اشخاصیکه با آن ها مصاحبه صورت گرفت در مورد نوعیت نشریه که پاسخ های شان نشر می شود جواب نامشخص داده شد. دلیل آن از شروع جهت جلوگیری از خطری بود تا مصاحبه شوندگان نتوانند از مصاحبه برای نفوذ یا تحریف حقایق استفاده کنند.

این تدبیر از شروع به حیث یک عامل عدم اطمینان و به عنوان یک اقدام احتیاطی در نظر گرفته شد، و این خطر با استفاده از انواع مختلف منابع، با دیدگاه های متضاد، مصاحبه با افراد به طور جداگانه و بدون اطلاع آنها از سایر مصاحبه های در حال انجام و پرسش از سوالاتی که پاسخ آنها قبلاً شناخته شده بود، کاهش یافت. همچنان برای قابل اعتبار بودن اطلاعات، از منابع عمومی در صورت امکان دسترسی برای تائید اعتبار مصاحبه شونده نیز استفاده به عمل آمد.

این سند متشکل از چندین قسمت می باشد. قسمت اول ستراتیژی مقدماتی یا اولیه داعش علیه امارت اسلامی طالبان را بررسی می نماید، قسمت دوم توضیح می دهد که چگونه این ستراتیژی در طول سال ۲۰۲۲ به بن بست گرائید.

قسمت سوم نشان می دهد که چگونه دولت اسلامی خراسان در حالت تطبیق ستراتیژی خود است. قسمت چهارم و اخیر بررسی می کند که چگونه بحران دولت اسلامی خراسان در سال ۲۰۲۳ وخیم شد و هنوز هم در جنوری سال ۲۰۲۴، که تاریخ نوشتن این ریسرچ می باشد وخیم تر گردید.

مخالفت و مبارزه دولت اسلامی خراسان با طالبان در سال های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲

دانستن سوالی که آیا یقیناً دولت اسلامی خراسان به صورت تنگاتنگ با رهبری مرکزی دولت اسلامی یا داعش نزدیک است، مدت هاست که مورد بحث قرار گرفته است و یا اینکه این گروه، یک گروپ فرصت طلب می باشد که تلاش دارند از شهرت و موفقیت رهبری مرکزی داعش در سال های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ برای جمع آوری پول و استخدام اعضاء استفاده نمایند.

در واقع دولت اسلامی خراسان باوجود سقوط خلافت در سوریه و عراق، در سالهای ۲۰۱۸-۲۰۲۳ هنوز وجود دارد، و بر این واقعیت گواهی می دهد که ظهور آن تنها به دلیل فرصت طلبی نیست. با مرور زمان و در طول سالها، دولت اسلامی مرکزی یا داعش مرکزی در کوشش تبدیل نمودن از یک ترکیب نامتجانس و مختلف از گروپ های اصلی به یک تشکیل بیشتر ایدئولوژیک، سلفی و جهادی بوده است. این تحول به دلیل تعداد زیادی تلفات نسل اول تبلیغ کنندگان، کاملاً موفقیت آمیز بود، و در سال ۲۰۲۱، داعش یک تشکیل بسیار وسیع سلفی، با یک هسته مرکزی بسیار قوی و متعهد، که اعضای آن از نظر ایدئولوژیک دارای انگیزه بسیار قوی بودند، تشکیل گردید.

در تمام مدت حیات خود بودجه دولت اسلامی خراسان به شدت وابسته به دولت اسلامی مرکزی است. همچنان شعبه مرکزی دولت اسلامی به دولت اسلامی شعبه خراسان برای انتخاب رهبران شان دست باز داده است، بشرطیکه عملیه یا جریان انتخابات بصورت شفاف و بدون تفرقه صورت بگیرد. اما در زمان مطالعه و بررسی از موضوع برای تحریر این مضمون مشاهده گردید که شعبه

مرکزی دولت اسلامی رو به انحطاط بوده و دولت اسلامی مرکزی به سوی یک بحران بزرگ روان است.

به قدرت رسیدن طالبان در ماه آگست سال ۲۰۲۱ خبر خوبی برای داعش شعبه خراسان نبود. طالبان دشمن اصلی دولت اسلامی خراسان هستند و دولت اسلامی خراسان می دانست که طالبان به اسراع وقت و بعد از تحکیم قدرت علیه آن ها داخل اقدام می شوند.

فلهذا رهبران داعش شعبه خراسان تصمیم گرفتند که از موقع استفاده نمایند و هنگامیکه طالبان مشغول تشکیل دولت خود هستند و همچنان از کمبود نیروی کار رنج می بردند، آن ها را غافلگیر کنند. به این ترتیب توانستند ده ها سلول را به شهرها منتقل نمایند و به تعقیب آن در ماه های بعد شدیدترین حملات تروریستی خود را شروع کردند.

نتنها در کابل و جلال آباد، جائیکه داعش - خراسان سال ها فعال بود، بلکه در کنز، قندهار، چاریکار، هرات و مزار شریف نیز فعال شدند. بر علاوه، داعش - خراسان به دنبال به راه انداختن حملات چریکی در شرق افغانستان نیز بود. در شروع طالبان در مقابله به آن ها مخصوصاً در شهر های که در آن جا هیچ نوع تجربه در مورد مبارزه علیه تروریسم نداشتند، به مشکلات مواجه شدند. مقامات و مسئولین ولایتی امارات اسلامی در شرق افغانستان اقدامات شدیدی را علیه جامعه سلفی ها انجام داده اند، زیرا معتقد بودند که سلفیست ها به طور گسترده از دولت اسلامی خراسان حمایت می کنند. مخصوصاً در ننگرهار به صورت منظم و گسترده مسجد و مدارس سلفیست ها را مسدود نمودند، که سبب ناراحتی عمیق جامعه سلفی گردید.

داعش شاخه خراسان عملیات تروریستی خود را در نیمه اول سال ۲۰۲۲ به اوج رسانید، اما طالبان عکس العمل شدید نشان داده و در نیمه دوم سال ۲۰۲۲ طالبان به مقابل دولت اسلامی - خراسان مبارزه شدید نمودند و داعش - خراسان به طرف فروپاشی رفت. پس از اینکه تعداد حملات دولت اسلامی خراسان که در نیمه اول سال ۲۰۲۲ به اوج خود رسید، یعنی در نیمه اول سال تعداد حملات چریکی پنج تا ده حمله و بیش از ده بمب گذاری در ماه بود، لاکن در نیمه دوم سال فعالیت داعش - خراسان به دو تا پنج حمله چریکی و سه تا شش بمب گذاری کاهش یافت. در همان وقت ناظران محلی نیز پائین آمدن حملات چریکی را در شرق افغانستان تائید نمودند. همچنان حملات تروریستی در شهر ها نیز تقلیل یافت. علاوه، هیچ نشانه ای وجود ندارد که حملات تروریستی در شهرها تأثیر بی ثبات کننده بر امارات اسلامی داشته باشد، امارت اسلامی به تدریج به کمبود نیروی کار نیز غلبه نموده و مشکل از این ناحیه را رفع نمودند. امارت اسلامی به سرعت به تشکیل اردو و پولیس

مبادرت ورزید. در ماه جنوری ۲۰۲۲ به صورت تدریجی تعداد اردو را به ۱۵۰۰۰۰ عسکر و تعداد پولیس را به ۶۰۰۰۰ گسترش دادند.

هدف اصلی دولت اسلامی خراسان با ازدیاد حملات در سال ۲۰۲۱-۲۰۲۲ احتمالاً برای بدست آوردن وقت کافی جهت دوباره احیاء نمودن شان بود تا در مقابل تهدید طالبان مبارزه نمایند. عملیه یا جریان تقویت حضور دولت اسلامی خراسان در شمال افغانستان در سال ۲۰۲۰ آغاز شده بود، اما پس از تسلط طالبان ازدیاد یافت.

حضور بسیار ناچیز دولت اسلامی خراسان در بعضی از محلات نورستان و کنر در آگست ۲۰۲۱ که محدود شده بود، کاملاً از بین رفت، زیرا داعش خراسان تنها منحصر به پایگاههای سیار و کمپ های تمرینی ماند.

داعش خراسان در تشکیل نو خود کمتر به جنگجویان خارجی ضرورت داشت، که عمدتاً در قدم اول جنگجویان پاکستانی و به تعقیب آن گروپ دوم بسیار مهم، از آسیای مرکزی بودند. داعش قسمت زیاد و عمده آن ها را به پاکستان در دره تیرا (Tirah) که در آن جا یک تعداد از پایگاه های شان موجود است و یا در شهر ها و خصوصاً شهر پشاور انتقال داد. داعش شاخه خراسان تبلیغات و عملیات های خود را توسط شبکه های اجتماعی بصورت عمده گسترش داد، تا از یک طرف حواس طالبان را گیج و پراکنده بسازند و از جانب دیگر از این طریق موفق به استخدام از فاصله های دور گردیده و هم جمع آوری منابع مالی به آسانی صورت می گیرد و سبب یک انسجام در بین اعضا پراکنده نیز می گردد. رهبری دولت اسلامی خراسان انتقال را به صورت مؤثر مدیریت نمود و ضرر بسیار محدود را متحمل شد.

باوجود همه، امارت اسلامی طالبان نه تنها تعداد نیروهای مسلح خود را افزایش داد، بلکه دستگاه اطلاعاتی و استخباراتی شان با وظایف جدید خود مطابقت نمود و یک شبکه اطلاعاتی گسترده در شهرها ایجاد کرد.

در سال ۲۰۲۲، طالبان شروع به از بین بردن سلول های داعش در شهرها کردند و حملات تروریستی در قندوز، چاریکار و جلال آباد متوقف شد. چندین سلول را در کابل، مزار شریف و هرات نیز نابود نمودند. همچنان سرویس استخبارات طالبان از طریق شبکه های اجتماعی بر عملیات داعش شروع به نفوذ نموده و از اعمال داعش - خراسان اطلاعات بدست آوردند.

ادامه دارد...